
JUNI 2022

SIDE 2

Når klageadgangen ”mangler”

SIDE 3

Positive erfaringer med første
DUKH-webinar – flere på vej

SIDE 4

Massiv kritik af forvaltningen
af handicapområdet

ØGET EFTERSPØRGSEL PÅ RÅDGIVNING

DUKH KAN SE TILBAGE PÅ ET TRAVLT FØRSTE HALVÅR AF 2022,
HVOR EFTERSPØRGSLEN PÅ RÅDGIVNING ER STEGET, OG NYE TILTAG
ER PRØVET AF MED STOR SUCCES.

Sommerferien står for døren rigtig mange steder, og vi kan dermed
så småt se tilbage på første halvår af 2022.

Det har været et halvår, hvor Covid-19 kom til at fylde betragteligt
mindre i vores dagligdag, og hvor vi derfor også kom tilbage til mere
normale tilstande i forhold til lovgivningen på handicapområdet, og
de deraf følgende afgørelser.

Det har givet en øget travlhed i DUKH, hvor vi har oplevet en stigning
i antallet af henvendelser fra borgere, som ønsker rådgivning eller
støtte til at klage. Det er på mange måder positivt, at borgerne
efterspørger og oplever gavn af rådgivningen i DUKH, men samtidig
er det også et tegn på, at retssikkerheden fortsat er udfordret mange
steder, og mange borgere desværre ikke oplever sig inddraget i egen
sag.

Det ses også i Rigsrevisionens beretning om forvaltningen på
handicapområdet, hvor der udtrykkes en massiv kritik. Det dykker vi
ned i på de kommende sider, hvor du også kan læse mere om
DUKH's webinarer, Ankestyrelsens nye praksisundersøgelse af tabt
arbejdsfortjeneste samt manglende ankemuligheder på forskellige
områder.

Rigtig god sommer – og god læselyst!

Anne Kirk
Centerchef

NÅR KLAGEADGANGEN ”MANGLER”

ER KLAGEBEHANDLING UDEN SÆRSKILT KLAGEINSTANS REELT EN KLAGEMULIGHED?

Muligheden for at klage er et emne, der ofte bliver rådgivet om i DUKH. For netop muligheden for at klage over en afgørelse eller sagsbehandlingen er et centralt element, når det handler om den processuelle retssikkerhed, der kommer til udtryk ved, at sagsbehandlingsregler som f.eks. partshøring, aktindsigt og begrundelsespligt samt regler om klageadgang er med til at sikre saglighed og ordentlig sagsbehandling i forvaltningen af lovgivningen samt at borgeren reelt oplever sig inddraget.

Men til tider må DUKH's konsulenter vejlede om, at klageadgangen ”mangler” i den forstand, at der ikke findes en særlig klageinstans på det konkrete område. Det gælder f.eks. i forhold til folkeskolen, hvor de fleste afgørelser ikke kan indklages for en særlig instans, som vi ellers kender det på andre områder i form af f.eks. Ankestyrelsen, Familieretshuset eller Klagenævnet for specialundervisning.

Skolelederens konkrete beslutninger/afgørelser vedrørende skolens elever - i forhold til de mål, rammer og principper, som kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen har fastsat - kan altså jævnfør folkeskolelovens § 45, stk. 2 ikke indbringes for kommunalbestyrelsen eller anden myndighed.

Det drejer sig om beslutninger som f.eks. klasseindplacering, sygeundervisning og ikke mindst iværksættelse af overflytning til anden skole som en disciplinær foranstaltning. Det gælder også beslutninger om supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever med udfordringer, for først når der er tale om specialundervisning kan afgørelser indbringes for Klagenævnet for specialundervisning.

Der kan naturligvis klages til skolelederen, men i praksis er det i så fald skolelederen der både træffer afgørelserne, for herpå at behandle og afgøre klagerne på folkeskoleområdet. Skolelederen har dermed en dobbeltrolle, der kan opleves som problematisk. DUKH modtager i hvert fald ofte henvendelser fra forældre til børn i folkeskolen, der giver udtryk for en oplevelse af manglende retssikkerhed på baggrund af deres oplevelser med at klage til en skoleleder – eller som er tilbageholdne med i det hele taget at klage, fordi de frygter, at det vil gå ud over støtten til deres barn.

På andre områder går en klage videre til eksempelvis Ankestyrelsen, hvis der ikke gives medhold – og her er der klare regler for klagesagsbehandlingen. Det udfordrer derfor retssikkerhedsfølelsen, når der på nogle områder ikke findes en særlig klageinstans, som kan varetage en faglig vurdering af sagen – og eneste mulighed reelt er at klage til borgmesteren, hvis skolelederen fastholder afgørelsen. Og denne mulighed findes endda kun i den kommunale folkeskole. Når det gælder fri- og privatskoler, er eneste mulighed at klage til skolelederen.

WEBINAR

VIRTUELLE OPLÆG ER KOMMET FOR AT BLIVE

DUKH HAR HOLDT SIT FØRSTE WEBINAR - OG DET BLIVER DET FØRSTE AF MANGE.

Et af de emner, der fylder rigtig meget i rådgivningen i DUKH, er tabt arbejdsfortjeneste. Derfor var det et oplagt emne til DUKH's første webinar, og interessen har da også været stor. Ca. 70 personer så med, da DUKH's konsulenter satte sig til rette foran kameraet for at give et indblik i betingelserne for tabt arbejdsfortjeneste med udgangspunkt i borgernes egne spørgsmål.

Det afgørende for DUKH er nemlig, at indholdet skal være relevant for borgerne, og derfor havde DUKH på forhånd spurgt de godt 7.600 følgere på Facebook, hvad de ønskede at blive klogere på i forhold til tabt arbejdsfortjeneste. Efterfølgende er der sendt evalueringsskemaer ud til deltagerne, som melder positivt tilbage i forhold til udbyttet. Derudover indeholder tilbagemeldingerne også gode input til DUKH's fremadrettede arbejde med webinarer - både i forhold til form og indhold.

Så det er bestemt ikke sidste gang, DUKH prøver kræfter med virtuelle oplæg. Lige nu er DUKH's konsulenter i gang med at planlægge et webinar om overgangen fra barn til voksen, ligesom der også er planer om at dykke yderligere ned i reglerne for tabt arbejdsfortjeneste.

Som med det første webinar - der i øvrigt er tilgængeligt på DUKH's hjemmeside - vil DUKH via Facebook samle input til indholdet. Så følg os meget gerne, hvis du ikke allerede gør det.

NY PRAKSISUNDERSØGELSE

Det er ikke kun i DUKH, at tabt arbejdsfortjeneste fylder meget. Ankestyrelsen gennemførte i 2017 en praksisundersøgelse der viste, at kommunerne i en del sager ikke inddrager alle relevante kriterier.

Imidlertid har Ankestyrelsen i perioden 1. juli 2020 – 30. juni 2021 omgjort 49,5 procent af kommunernes afgørelser i påklagede sager om tabt arbejdsfortjeneste, og styrelsen konstaterer, at kommunerne således fortsat har behov for vejledning på området – og særligt i forhold til, hvordan de foretager udmåling af timer til dækning af tabt arbejdsfortjeneste i overensstemmelse med regler og praksis.

Ankestyrelsen har derfor gennemført en ny praksisundersøgelse som netop er offentliggjort. Der indgår 42 sager i undersøgelsen, og nogle af de gennemgående udfordringer er, at kommuner ikke oplyser sagerne tilstrækkeligt, ligesom det kan være uklart for kommunernes sagsbehandlere, hvilke forhold, der skal indgå i udmålingen. Ankestyrelsen giver derfor med en række anbefalinger og eksempler på, hvordan sager om udmåling af tabt arbejdsfortjeneste behandles – bl.a. i forhold til at afdække det konkrete pasningsbehov.

På baggrund af undersøgelsen vil Ankestyrelsen invitere de deltagende kommuner til et virtuelt dialogmøde, hvor undersøgelsens resultater drøftes med henblik på at styrke kommunernes praksis på området.

RIGSREVISIONEN UDTALER KRITIK AF FORVALTNINGEN AF HANDICAPOMRÅDET

RIGSREVISIONENS BERETNING KRITISERER BÅDE KOMMUNERNES FORVALTNING AF HANDICAPOMRÅDET OG SOCIAL- OG ÆLDREMINISTERIETS TILSYN MED KOMMUNERNE - OG STATSREVISORERNE BAKKER OP OM KRITIKKEN.

I slutningen af marts kom Rigsrevisionens længe ventede beretning om forvaltningen af handicapområdet efter at Statsrevisorerne havde givet deres bemærkninger.

Og beretningen er på ingen måde positiv læsning set i et retssikkerhedsmæssigt perspektiv.

Beretningen beskriver blandt andet, at Ankestyrelsen i perioden 2013-2021 har omgjort mere end en tredjedel af alle påklagede sager, fordi de gældende regler ikke var overholdt.

Statsrevisorerne skriver i deres bemærkninger til beretningen, at de finder netop dette "særligt bekymrende, da det øger risikoen for, at udsatte borgere med psykiske eller fysiske handicap ikke modtager de ydelser, som de er berettigede til".

Dermed rejses der massiv kritik af kommunernes forvaltning af handicapområdet, og samtidig kritiseres Social- og Ældreministeriet for ikke at have ført tilfredsstillende tilsyn med kommunernes forvaltning, ligesom der peges på, at datagrundlaget er for dårligt.

Rigsrevisionen dokumenterer i beretningen mangler på stort set alle de undersøgte områder - og Statsrevisorerne hæfter sig særligt ved følgende resultater:

- Ankestyrelsens statistik og undersøgelsen viser, at der er mange fejl i kommunernes afgørelser på handicapområdet. Ankestyrelsens omgørelser af kommunale afgørelser på handicapområdet – som er steget løbende siden 2014 – skyldes fortrinsvis utilstrækkelig sagsoplysning, eller af kommunernes afgørelser ikke er inden for lovens rammer.
- Der er særligt mange fejl i sager vedrørende hjælp til forældre til børn med handicap, i sager vedrørende visitation af borgere til tilbud og i sager vedrørende brug af magtanvendelse. Rigsrevisionens gennemgang af 50 sager viser desuden, at der er formelle og indholdsmæssige mangler i mere end halvdelen af sagerne.
- Kommunernes systemunderstøttelse og registreringer på handicapområdet er mangelfulde, og kommunerne er ikke i stand til at levere data med tilstrækkelig validitet.

- Socialstyrelsens auditfunktions initiativer har ikke været tilstrækkelige til at rette op på, at der i en længere årrække har været en uensartet praksis, fejl og uhensigtsmæssigheder i de 5 socialtilsyn, som skal føre tilsyn med de sociale tilbud.

Statsrevisorerne opfordrer på baggrund af beretningen Folketinget til at overveje, om der er strukturelle problemer bag de åbenbart tilbagevendende problemer på handicapområdet, trods mange års indsats for at rette op.

Beretningens resultater stemmer da også overens med DUKH's oplevelser fra rådgivningspraksis. DUKH oplever et stigende antal henvendelser fra borgere, der ønsker rådgivning om retssikkerhedsmæssige spørgsmål og hjælp til at klage over afgørelser og sagsbehandling - ikke mindst på børneområdet.

DUKH's rådgivningsdata viser, at det særligt er vejledningspligten, borgerinddragelsen og begrundelsen for afgørelserne der mange gange er udfordret - men også at mange borgere er tilbageholdne med at klage, fordi borgerne dels oplever, at det er svært at navigere i reglerne, men også fordi der er lang ventetid på at få klagen behandlet i Ankestyrelsen.

Ny specialeplan på vej

Social- og Ældreminister Astrid Krag har da også tilkendegivet, at kritikken bliver taget alvorligt - og peger på, at der i forvejen arbejdes med flere nye tiltag, som også forventes at ændre de ting, der kritiseres i beretningen.

Et af tiltagene er en ny specialeplan, der er del af regeringens udspil "Et liv med ligeværdige muligheder", som blev offentliggjort i maj 2022. Udspillet kommer på baggrund af en større evaluering af det specialiserede socialområde, som regeringen sammen med Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet aftalte at iværksætte i forbindelse med finansloven i 2020.

Specialeplanen skal ifølge ministeren sikre, at personer med handicap får den rette hjælp fra start.

"Børn og voksne med handicap, psykiske lidelser eller sociale problemer skal have den rette hjælp, og de skal have den fra start. Vi skal have de rette tilbud med tilstrækkelig høj specialisering til de forskellige målgrupper. Derfor foreslår vi en ny og stærkere struktur på området, som bevarer og opbygger specialiseret viden, kompetencer og kvalitet i indsatserne – og ikke mindst i den kommunale visitation," siger hun bl.a. i en pressemeddelelse, hvor det også oplyses, at indførelsen af specialeplanlægning sker med inspiration fra sundhedsområdet.

Udspillet indeholder i alt 15 tiltag, der skal forbedre sagsbehandlingen og hæve kvaliteten i de indsatser, borgere med handicap tilbydes.

Handicaporganisationerne er dog ikke imponerede af udspillet, som de kritiserer for ikke at forpligte kommunerne i tilstrækkelig grad.

Fakta:

Rigsrevisionens undersøgelse af forvaltningen af handicapområdet er igangsat efter en anmodning fra Statsrevisorerne i april 2021. Statsrevisorerne har efterfølgende afgivet bemærkninger til Rigsrevisionens beretning, inden den blev overdraget til Social- og Ældreministeriet, som ligeledes er kommet med bemærkninger. På baggrund af disse tager Statsrevisorerne endeligt stilling til beretningen. Det forventes at ske i august 2022.

Beretningen bygger på en undersøgelse af forvaltningen af handicapområderne – afgrænset til at omfatte Social- og Ældreministeriets og kommunernes forvaltning af serviceloven.

Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Social- og Ældreministeriets tilsyn med kommunernes forvaltning af handicapområdet er tilfredsstillende.

Beretningen besvarer følgende spørgsmål:

- Viser Social- og Ældreministeriets analyser, at kommunernes forvaltning af handicapområdet lever op til servicelovens bestemmelser?
- Er Social- og Ældreministeriets overvågning af og opfølgning på kommunernes forvaltning af handicapområdet tilfredsstillende?

Rigsrevisionen har i deres undersøgelse haft fokus på følgende områder:

- Kommunernes forvaltning af handicapområdet
- Ankestyrelsens behandling af klager
- Social- og Ældreministeriets analyser af den kommunale forvaltning af handicapområdet
- Kommunernes behandling af sager med statsrefusion
- Social- og Ældreministeriets tilsyn med handicapområdet
- Social- og Ældreministeriets opfølgning på handicapområdet siden kommunalreformen
- Social- og Ældreministeriets overvågning af og opfølgning på handicapområdet

